

RIKSDAGENS SVAR 286/2002 rd

Regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av förundersökningslagen och tvångsmedelslagen samt av vissa lagar som har samband med dem

Ärende

Regeringen har till riksdagen överlämnat sin proposition med förslag till lagar om ändring av förundersökningslagen och tvångsmedelslagen samt av vissa lagar som har samband med dem (RP 52/2002 rd).

Beredning i utskott

Lagutskottet har i ärendet lämnat sitt betänkande (LaUB 31/2002 rd).

Beslut

Riksdagen har godkänt följande uttalanden:

1. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder på vilket sätt de nya befogenheterna att använda tvångsmedel har främjat individens och samhällets säkerhet och om skyddet för de grundläggande fri- och rättigheter som omfattas av tvångsmedel är fullgott. Resultaten av utredningen bör ingå i regeringens berättelse över sina åtgärder 2005.
2. Riksdagen förutsätter att tillämpningen av de nya bestämmelserna om skingringsförbud och kvarstad följs upp och att bestämmelserna om skadestånd i förekommande fall ses över.

Riksdagen har antagit följande lagar:

Lag

om ändring av förundersökningslagen

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i förundersökningslagen av den 30 april 1987 (449/1987) 2 § 2 mom., 4 a §, 42 § 2 mom. och 43 a §, dessa lagrum sådana de lyder, 2 § 2 mom. i lag 498/1995 samt 4 a §, 42 § 2 mom. och 43 a § i lag 692/1997,

ändras 4 §, 5 § 1 mom., 17 § 1 mom., 19 och 22 §, 24 § 2 mom., 28 § 1 mom., 29 § 1 mom., 30 § 1 mom., 33 och 43 §, 44 § 1 och 2 mom. samt 45 § 2 mom.,

av dessa lagrum 5 § 1 mom., 28 § 1 mom. och 43 § sådana de lyder delvis ändrade i nämnda lag 692/1997, 19 § sådan den lyder i nämnda lag 498/1995, 33 § sådan den lyder i lag 452/1999 samt 44 § 2 mom. sådant det lyder i lag 203/1997, samt

fogas till 9 § ett nytt 2 mom. och till 24 § ett nytt 3 mom. samt till lagen nya 38 a—38 c § och en ny mellanrubrik före 38 a §, till lagen en ny 39 a § samt en ny 47 § i stället för den 47 § som upphävts genom nämnda lag 692/1997, som följer:

4 §

Förundersökning behöver inte göras med anledning av ett brott som inte kan förutses medföra strängare straff än böter och som i sin helhet skall anses vara uppenbart obetydligt, om målsäganden inte har några anspråk i saken.

Om en myndighet i enlighet med vad som bestäms i någon annan lag avstår från åtgärder för att ställa den skyldige under åtal för brott, görs förundersökning endast av särskilda skäl.

Åklagaren kan på framställning av undersökningsledaren bestämma att förundersökning inte skall göras eller att den skall avslutas, om åklagaren med stöd av 1 kap. 7 eller 8 § lagen om rättegång i brottmål (689/1997) eller något annat motsvarande lagrum skulle låta bli att väcka åtal och något viktigt allmänt eller enskilt intresse inte kräver att åtal väcks.

5 §

Vid förundersökning utreds

1) brottet, de förhållanden under vilka det har begåtts, den skada som har tillfogats eller den vinning som har erhållits genom det, vilka parterna är samt de andra omständigheter som måste klarläggas för beslut om åtal,

2) målsägandens privaträttsliga anspråk, om denne med stöd av 3 kap. 9 § lagen om rättegång i brottmål har bett åklagaren föra talan angående anspråket samt

3) möjligheterna att återställa egendom som har erhållits genom brottet och att verkställa en förverkandepåföljd som döms ut eller skadestånd som betalas till målsäganden med anledning av brottet.

9 §

Om det under förundersökningen framgår att det inte längre finns anledning att misstänka någon som vid förhör eller annars har underrättats om att han eller hon misstänks för brott men förundersökningen inte kan avslutas helt och hållet på det sätt som anges i 43 §, avslutas förundersökningen för denna persons del.

17 §

Var och en som antas kunna bidra till utredningen av ett brott eller vars närvaro vid en förundersökningsåtgärd annars är nödvändig för utredningen av brottet, är skyldig att på kallelse infinna sig till förundersökning inom det häradsområde där han eller hon vistas.

19 §

Den som påträffas på en brottsplats eller i dess omedelbara närhet skall på uppmaning av en polisman stanna kvar på platsen eller omedelbart infinna sig på någon annan plats inom samma häradsområde, om det för utredningen av saken är nödvändigt att personen genast hörs. Om han eller hon utan godtagbar orsak vägrar att iaktta uppmaningen eller om det på grund av personens uppträdande är sannolikt att han eller hon inte kommer att iaktta den, får polismannen hindra personen från att avlägsna sig från platsen eller gripa personen och föra honom eller henne med sig för att höras.

Den som avlägsnar sig från brottsplatsen får gripas för att en uppmaning enligt 1 mom. skall kunna ges, om omständigheterna är sådana att uppmaningen inte kan tillkännages personen på något annat sätt och utredningen av saken annars skulle äventyras.

22 §

Den som förhörs skall vara personligen närvarande vid förhöret.

En part får dock avge sin utsaga genom förmedling av ett ombud, per telefon eller med hjälp av något annat medium för dataöverföring, om utredaren anser att detta kan ske utan olägenhet och att det inte äventyrar undersökningens tillförlitlighet. Under samma förutsättningar får ett vittne förhöras per telefon eller med hjälp av något annat medium för dataöverföring. Beträffande den som misstänks för brott är en ytterligare förutsättning att saken är av ringa betydelse och att den misstänkte inte bestrider att anmälan om brott är riktig, eller att det är fråga om en mindre komplettering av ett tidigare förhör. Av förhørsprotokollet skall framgå till vilka delar

utsagan eller berättelsen har avgivits genom förmedling av ombud, per telefon eller med hjälp av något annat medium för dataöverföring.

Av en part skall tas emot skriftliga utredningar som parten vill komplettera sin förhørsberättelse med. Av särskilda skäl får sådana utredningar tas emot också av ett vittne vid förhöret.

24 §

Förhör får inte hållas mellan klockan 22 och 7, utom

- 1) på begäran av den som skall förhöras,
- 2) vid summarisk förundersökning, när den som skall förhöras enligt 19 § är skyldig att genast stanna kvar eller infinna sig, eller
- 3) när det finns andra särskilda skäl.

Den som förhöras skall ges tillfälle till regelbundna måltider och tillräcklig vila.

28 §

Om det är uppenbart att ett vittne känner till någon omständighet som är av vikt för att skuldfrågan skall kunna utredas eller för att vinningen av ett brott skall kunna spåras och återtas, och om vittnet vägrar att röja denna omständighet trots att han eller hon har skyldighet eller enligt 27 § 2 mom. rätt att göra detta, hålls vittnesförhöret på undersökningsledarens begäran inför domstol.

29 §

Den som förhöras skall före förhöret underrättas om sin ställning vid förundersökningen. En misstänkt skall samtidigt underrättas om vilket brott han eller hon misstänks för.

30 §

På begäran av den som förhöras skall ett trovärdigt vittne som är ojävigt enligt 17 kap. 43 § rättegångsbalken vara närvarande vid förhöret. Utredaren kan också på eget initiativ tillkalla ett vittne. Om förhöret inte kan uppskjutas utan att undersökningen äventyras, får det trots begäran av den som skall förhöras hållas utan vittne. En misstänkt som är yngre än 18 år får dock inte för-

höras utan vittne, utom om den misstänktes biträde eller lagliga företrädare eller en företrädare för socialnämnden är närvarande.

33 §

Om den som förhöras inte har fyllt 15 år har vårdnadshavaren, intressebevakaren eller någon annan laglig företrädare rätt att vara närvarande vid förhöret.

Om en omyndig som har fyllt 15 år hörs som målsägande eller misstänkt, har vårdnadshavaren, intressebevakaren eller någon annan laglig företrädare för den omyndige rätt att vara närvarande vid förhöret, ifall en sådan person enligt 12 kap. 1 eller 2 § rättegångsbalken vid rättegång som gäller det brott som undersöks skulle få föra talan i stället för eller vid sidan av den omyndige.

Utredaren kan förbjuda en sådan företrädare för den omyndige som avses i 1 eller 2 mom. att vara närvarande vid förhöret, om personen misstänks för det brott som undersöks.

De företrädare för den omyndige som har rätt att vara närvarande skall på förhand underrättas om förhöret, om detta kan ske utan svårighet. Åtminstone en av dem skall ges tillfälle att vara närvarande vid förhöret, utom om det för utredningen av brottet är nödvändigt att omedelbart förhöra den omyndige. Den omyndiges företrädare skall i sådant fall så snabbt som möjligt underrättas om förhöret.

Övriga förundersökningsåtgärder

38 a §

En målsägande eller ett vittne kan åläggas att för att identifiera en person som är misstänkt för brott delta i en konfrontation där förutom den misstänkte som skall identifieras också jämförelsepersoner är närvarande (*konfrontation*).

Konfrontationen skall ordnas så att resultatet av den är så tillförlitligt som möjligt. Som jämförelsepersoner får inte användas personer vilkas utseende avviker från den misstänktes så att konfrontationens tillförlitlighet minskar. Vid konfrontation skall antalet jämförelsepersoner vara minst fem.

Om andra personers, såsom ett biträdes, rätt att vara närvarande vid konfrontation gäller vad som bestäms om förhör.

Vid konfrontation skall föras protokoll, och åtgärden skall dessutom videobandas eller lagras genom någon annan jämförbar bildupptagning.

Närmare bestämmelser om konfrontation utfärdas genom förordning av statsrådet.

38 b §

En utomstående kan åläggas att delta i en konfrontation såsom jämförelseperson endast om det med beaktande av brottets art är viktigt för att saken skall kunna utredas. Den utomstående kan likväl vägra att delta i konfrontationen om deltagandet skulle medföra avsevärd olägenhet för honom eller henne.

En utomstående som har deltagit i en konfrontation har rätt till en skälig ersättning för detta. Om ersättningens belopp bestäms genom förordning av inrikesministeriet.

38 c §

Vad som i 38 a § bestäms om konfrontation gäller i tillämpliga delar också identifiering där fotografier eller andra bildupptagningar används.

39 a §

Förhör med målsägande och vittnen skall videobandas eller lagras genom någon annan jämförbar bild- och ljudupptagning, om avsikten är att förhørsberättelsen skall användas som bevis vid rättegång och den förhörde på grund av sin unga ålder eller störningar i de psykiska funktionerna sannolikt inte kan höras personligen där utan att förorsakas men. Vid förhöret skall beaktas de särskilda krav som den förhördes utvecklingsnivå ställer på förhörsmetoderna, antalet personer som deltar i förhöret och de övriga förhållandena under förhöret. Undersökningsledaren kan bestämma att också någon annan än förundersökningsmyndigheten får ställa frågorna till den förhörde under förhørsledarens uppsikt. Den misstänkte skall ges möjlighet att ställa frågor till den förhörde. Om den misstänkte ber om

det får hans eller hennes frågor också framställas av ett ombud eller biträde. Förhørsledaren kan emellertid bestämma att frågorna skall ställas genom förhørsledarens förmedling.

43 §

Efter att förundersökningen blivit klar skall saken överlämnas till åklagaren för åtalsprövning eller för utfärdande av strafforder.

Förundersökningen avslutas dock utan att saken överlämnas till åklagaren för prövning, om

1) det vid undersökningen har framgått att något brott inte har begåtts eller att åtal i saken inte kan väckas eller något annat offentlighetsrättsligt yrkande som grundar sig på ett brott framställas mot någon i saken, eller

2) förundersökningsmyndigheten efter det att undersökningen inleddes har beslutat att avstå från vidare åtgärder på en grund som anges i 4 § 1 eller 2 mom.

Förundersökningsmyndigheten kan i det fall som avses i 2 mom. 2 punkten ge den som gjort sig skyldig till brottet en muntlig eller skriftlig anmärkning.

44 §

I enkla och klara ärenden får *summarisk förundersökning* göras, om gärningen enligt allmän straffpraxis inte kan förutses medföra strängare straff än böter. Med anledning av ett brott som en polisman misstänks ha begått får summarisk förundersökning dock göras endast om ärendet behandlas som ett ordningsbottsärende eller i strafforderförfarande.

Vid summarisk förundersökning finns ingen undersökningsledare. I förhørsberättelsen antecknas endast huvudinnehållet i den förhördes utsaga, vilken kan tas in i någon annan handling än ett förhørsprotokoll.

45 §

Biträde i ett enskilt fall får inte den vara som

1) har varit rådgivare för den misstänkte i det brott som undersöks eller ett brott som har ett direkt samband med det,

2) i ett ärende som gäller det brott som undersöks eller ett brott som har ett direkt samband med det är biträde för någon annan som misstänks för brott, om uppgiften som biträde för parten kan antas väsentligt försvåra utredningen av saken,

3) är eller har varit sådant offentligt ombud som avses i 5 a kap. 6 a § tvångsmedelslagen i ett ärende som gäller det brott som undersöks eller ett brott som har ett direkt samband med det,

4) bedriver skötsel av juridiska uppdrag tillsammans med någon som av en orsak som anges i 1—3 punkten inte får vara biträde för en part,

5) är misstänkt eller vittne i ett ärende som gäller det brott som undersöks eller ett brott som har ett direkt samband med det, eller

6) i egenskap av tjänsteman eller annars genom att utöva offentlig makt har deltagit i åtgär-

der som vidtagits i fråga om det brott som undersöks eller ett brott som har ett direkt samband med det eller i ett ärende som gäller ett sådant brott.

— — — — —

47 §

När det har beslutats att förundersökning inte skall göras eller att förundersökningen skall avslutas på basis av 4 § 3 mom., 9 § 2 mom. eller 43 § 2 mom. eller att förundersökningen skall avbrytas, skall undersökningsledaren se till att målsägandena och de som har förhörtas såsom parter vid förundersökningen omedelbart underlättas om beslutet, om detta inte skall anses vara onödigt.

Denna lag träder i kraft den

20 .

Lag

om ändring av tvångsmedelslagen

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i tvångsmedelslagen av den 30 april 1987 (450/1987) 6 kap. 6 §, sådan den lyder i lag 565/1997,

ändras 1 kap. 3 § 1 mom. 2 punkten, 6 § 1 och 4 punkten, 21 § 3 mom., 23 och 24 § samt 27 § 2 mom., 2 kap. 1 och 3 § samt 6 § 2 och 3 mom., 3 kap. 1 § 1 mom., 3 § 1 mom. och 4 § 2 mom., 5 kap. 1, 2, 8, 10 och 11 §, 5 a kap. 1—5 §, 6 § 1 och 2 mom., 7 § 1 och 2 mom., 9 §, 11 § 2 mom. samt 13 och 14 § samt 6 kap. 5 §,

av dessa lagrum 1 kap. 3 § 1 mom. 2 punkten och 2 kap. 1 § sådana de lyder i lag 213/1995, 1 kap. 6 § 1 punkten sådan den lyder i lag 886/1996, 1 kap. 21 § 3 mom., 23 och 24 § samt 2 kap. 3 § och 6 § 2 och 3 mom. sådana de lyder i lag 693/1997, 5 kap. 1 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 566/1998, 5 kap. 10 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 615/2002, 5 kap. 11 § sådan den lyder i lag 655/2001, 5 a kap. 1 §, 6 § 1 mom., 7 § 1 och 2 mom., 9 §, 11 § 2 mom. samt 13 och 14 § sådana de lyder i lag 402/1995, 5 a kap. 2 § sådan den lyder i lagarna 18/2003 och 64/2003, 5 a kap. 3 § och 6 kap. 5 § sådana de lyder i nämnda lagar 565/1997 och 18/2003, 5 a kap. 4 § sådan den lyder i lag 366/1999 och i nämnda lagar 402/1995 och 18/2003, 5 a kap. 5 § sådan den lyder i nämnda lagar 402/1995 och 366/1999 samt 5 a kap. 6 § 2 mom. sådant det lyder i nämnda lag 565/1997, samt

fogas till 1 kap. en ny 22 § i stället för den 22 § som upphävts genom nämnda lag 693/1997, till 5 kap. 12 §, sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 213/1995, ett nytt 4 mom. samt till 5 a kap. nya 3 a, 4 a, 4 b och 6 a—6 c § som följer:

1 kap.

Gripande, anhållande och häktning

3 §

Förutsättningar för anhållande

Den som på sannolika skäl misstänks för brott får anhållas,

2) om för brottet föreskrivs lindrigare straff än fängelse i två år, men det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst ett år och den misstänktes personliga förhållanden eller andra omständigheter ger anledning att misstänka att personen

a) flyr eller på något annat sätt drar sig undan förundersökning, rättegång eller verkställighet av straff,

b) försvarar sakens utredning genom att undanröja, förstöra, ändra eller gömma bevis eller påverka ett vittne, en målsägande, en sakkunnig eller en medgärningsman, eller

c) fortsätter sin brottsliga verksamhet,

6 §

Anhållningsberättigad tjänsteman

Om anhållande beslutar en *anhållningsberättigad tjänsteman*. Anhållningsberättigade tjänstemän är:

1) polisöverdirektören, polisdirektör, polisöverinspektör, polisinspektör, länspolisdirektör, länspolisöverinspektör, länsöverkommissarie, länskommissarie, polischef, biträdande polischef, länsman, vid centralkriminalpolisen chefen för centralkriminalpolisen, biträdande chef och byråchef, vid skyddspolisen chefen för skyddspolisen, biträdande chef som förordnats att sköta förundersökningsuppgifter, avdelningschef som förordnats att sköta förundersökningsuppgifter och överinspektör som förordnats att sköta förundersökningsuppgifter, vid rörliga polisen chefen för rörliga polisen, biträdande chef och trafikpolisinspektör, kriminalöverinspektör, kriminalinspektör, kriminalöver-

kommissarie, överkommissarie, kriminalkommissarie och kommissarie,

4) chefen för gränsbevakningsväsendet, avdelningschefen vid juridiska avdelningen och byråchefen vid administrativa byrån vid staben för gränsbevakningsväsendet samt kommendörerna för gränsbevaknings- och sjöbevakningssektionerna.

21 §

Utsättande av tid för väckande av åtal

Bestämmelser om de tidsfrister som skall iakttas vid domstolsbehandlingen av ett åtal mot en svarande som häktats finns i lagen om rättegång i brottmål (689/1997).

22 §

Ny behandling av ett häktningsärende

Om den som misstänks för brott har häktats, skall den domstol som behandlar åtalet i första instans, tills domen ges och om den häktade begär det, utan dröjsmål och senast fyra dygn efter att begäran framställdes ta upp häktningsärendet till ny behandling. Ett häktningsärende behöver dock inte tas upp till ny behandling tidigare än två veckor efter den föregående behandlingen.

Domstolen skall ta upp ärendet till ny behandling också tidigare än detta, om det finns skäl till det med anledning av någon omständighet som framkommit efter den föregående behandlingen. Undersökningsledaren skall omedelbart underätta domstolen och den häktade om en omständighet, på grund av vilken det inte längre finns någon anledning att fortsätta häktningen.

Den häktade och dennes biträde samt den anhållningsberättigade tjänstemannen skall ges tillfälle att bli hörda när häktningsärendet behandlas på nytt, om inte den häktade eller den anhållningsberättigade tjänstemannen meddelar att detta inte är nödvändigt. Den häktade skall hämtas till domstolen, om han eller hon vill bli hörd personligen eller om det annars är skäl att

höra den häktade för att saken skall kunna utredas.

23 §

Bestämmande om häktning i vissa fall

Om domstolen i ett mål där en svarande är häktad ställer in eller skjuter upp huvudförhandlingen eller bestämmer att ny huvudförhandling skall ordnas, skall den samtidigt pröva om det finns skäl för fortsatt häktning. Häktningsärendet behöver dock inte behandlas på nytt under den tid huvudförhandlingen är uppskjuten på grund av att sinness tillståndet hos någon som är svarande i samma mål undersöks. Det skall också bestämmas om häktning om domstolen inte avkunnar domen genast efter att huvudförhandlingen har avslutats.

24 §

Frigivning av häktad

När domstolen behandlar frågan om fortsatt häktning skall den förordna att den häktade genast skall frigges, om den efter att ha gett den anhållningsberättigade tjänstemannen tillfälle att bli hörd anser att det inte längre finns förutsättningar för häktning.

Om det inte längre finns förutsättningar för häktning, skall domstolen på framställning av den anhållningsberättigade tjänstemannen förordna att den häktade genast skall frigges. Förordnande om frigivning av den häktade skall också meddelas, om åtal inte har väckts inom utsatt tid och förlängning av tiden inte har begärts inom nämnda tid. Varken den häktade eller biträdet behöver kallas till behandlingen av saken.

27 §

Ändringssökande

Den häktade får anföra klagan över beslutet. För klagan finns ingen tidsbegränsning. Klagan skall behandlas i brådsökande ordning. Om klagan inte avvisas eller förkastas såsom uppenbart

ogrundad, skall den anhållningsberättigade tjänstemannen ges tillfälle att avge ett bemötande med anledning av klagan på det sätt som hovrätten anser vara ändamålsenligt, om detta inte är uppenbart onödigt.

2 kap.

Reseförbud

1 §

Förutsättningar för reseförbud

Den som på sannolika skäl misstänks för brott får i stället för att anhållas eller häktas meddelas reseförbud, om det för brottet föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst ett år och det på grund av den misstänktes personliga förhållanden eller andra omständigheter finns anledning att misstänka att personen

1) flyr eller på något annat sätt drar sig undan förundersökning, rättegång eller verkställighet av straff eller

2) fortsätter sin brottsliga verksamhet.

3 §

Myndighet som meddelar reseförbud

Under förundersökningen beslutar en anhållningsberättigad tjänsteman om ett ärende som gäller reseförbud. Innan beslutet fattas skall åklagaren underrättas, och åklagaren kan överta avgörandet i frågan om meddelande av reseförbud. Sedan saken efter att förundersökningen slutförts har överförs till åklagaren beslutar denna om meddelande av reseförbud. Vad som bestäms i detta moment gäller också efter att domstolen har förkastat ett yrkande enligt 6 § 3 mom.

Sedan åtal har väckts fattar domstolen beslut om reseförbud. Domstolen får då meddela den åtalade reseförbud endast på yrkande av åklagaren.

Vid behandlingen av ett häktningsyrkande eller ett ärende som gäller fortsatt häktning får den

misstänkte under de förutsättningar som anges i 1 § i stället för att häktas meddelas reseförbud av domstolen. Domstolen beslutar då om detta reseförbud även då åtal ännu inte har väckts. Den domstol som har fattat beslutet om häktning beslutar dock om reseförbud som meddelats med anledning av en klagan över beslutet om häktning.

6 §

Hävning av reseförbud

Reseförbudet skall hävas, om inte åtal väcks inom 60 dagar från det förbudet meddelades. Domstolen får förlänga tiden på begäran som inom denna tid har gjorts av den anhållningsberättigade tjänstemannen.

Den som har meddelats reseförbud har redan innan åtal har väckts rätt att föra frågan om reseförbud som meddelats av en anhållningsberättigad tjänsteman skall bestå till domstol för prövning. Domstolen skall helt eller delvis häva förbudet eller ett åläggande som nämns i 2 § 2 mom., om den efter att ha gett den anhållningsberättigade tjänstemannen tillfälle att bli hörd anser att det inte finns förutsättningar för att hålla reseförbudet som sådant i kraft.

3 kap.

Skingringsförbud och kvarstad

1 §

Förutsättningar för skingringsförbud och kvarstad

Om det är fara för att den som är skäligen misstänkt för brott eller den som med anledning av brott kan dömas att ersätta skada eller att förverka ett penningbelopp till staten, genom att

gömma eller förstöra sin egendom eller fly eller på något annat jämställbart sätt försöker undandra sig att betala böter, ersättning eller belopp som kan komma att dömas förbrutet, får personens egendom ställas under skingringsförbud till högst ett belopp som sannolikt motsvarar de böter eller den ersättning eller förverkandepåföljd som kommer att dömas ut.

3 §

Tillfälliga åtgärder

Om det är uppenbart att förutsättningarna enligt 1 § föreligger och om saken inte tål uppskov, får undersökningsledaren eller åklagaren ställa egendom som avses där under tillfälligt skingringsförbud eller belägga den med tillfällig kvarstad tills domstolen har meddelat beslut i ärendet. Åtgärden återgår om yrkande om skingringsförbud eller kvarstad inte har framställts hos domstolen inom en vecka sedan det tillfälliga förordnandet gavs. Om det tillfälliga skingringsförbudet eller den tillfälliga kvarstaden av skäl som nämns i 4 § 1 mom. måste hävas innan domstolen har börjat behandla ärendet, skall undersökningsledaren eller åklagaren häva den tillfälliga åtgärden.

4 §

Hävning av skingringsförbud och kvarstad

Domstolen skall också häva skingringsförbudet eller kvarstaden, om åtal inte väcks inom fyra månader från det förbudet eller kvarstaden meddelades. Domstolen får förlänga denna tid med högst fyra månader åt gången, om undersökningsledaren eller åklagaren begär detta innan tiden har löpt ut.

5 kap.

Husrannsakan samt kroppsvisitation och kroppsbesiktning*Husrannsakan*

1 §

Husrannsakan för att söka efter föremål

Om det finns skäl att misstänka att ett brott har begåtts för vilket det föreskrivna strängaste straffet är minst sex månaders fängelse eller om omständigheter som anknyter till utdömande av samfundsbot utreds, får husrannsakan företas i sådana byggnader, rum eller slutna kommunikationsmedel eller på sådana slutna förvaringsställen som är i den persons besittning som det är skäl att misstänka för brott, för att söka efter föremål eller egendom som skall tas i beslag eller som skall ställas under tillfälligt skingringsförbud eller beläggas med tillfällig kvarstad, eller annars för att utröna omständigheter som kan ha betydelse för utredning av brottet.

På en plats som inte är i den persons besittning som det är skäl att misstänka för brott får husrannsakan företas endast om brottet har begåtts eller den misstänkte har gripits där eller om det annars på synnerligen giltiga skäl kan antas att föremål eller egendom som skall tas i beslag eller som skall ställas under tillfälligt skingringsförbud eller beläggas med tillfällig kvarstad kan påträffas eller annan utredning om brottet kan fås genom husrannsakan.

På en plats som är tillgänglig för allmänheten eller som brukar vara tillhåll för brottslingar eller där sådan egendom som eftersöks brukar köpas upp eller tas emot som pant får husrannsakan företas i det syfte som nämns i 1 mom., oberoende av det straff som föreskrivs för brottet.

2 §

Husrannsakan för att söka efter en person

För att få tag på en person som skall gripas, anhållas, häktas, hämtas till domstol eller instämmas som svarande i brottmål eller föras till

kroppsbesiktning får husrannsakan företas på en i 1 § 1 mom. avsedd plats som är i den eftersöktes besittning.

Husrannsakan får företas någon annanstans än på en plats som är i den eftersökta personens besittning endast om denne på synnerligen giltiga skäl kan antas uppehålla sig där. Oberoende av detta får husrannsakan företas på en plats som är tillgänglig för allmänheten eller som brukar vara tillhåll för brottslingar.

8 §

Rannsakan på andra platser

På en annan plats än en sådan som avses i 1 § 1 mom. får, trots att platsen inte är tillgänglig för allmänheten och oberoende av det straff som föreskrivs för brottet, rannsakan företas i syfte att söka efter föremål eller egendom som skall tas i beslag eller som skall ställas under tillfälligt skingringsförbud eller beläggas med tillfällig kvarstad, eller annars för att utröna omständigheter som kan ha betydelse för utredning av brottet. Rannsakan på andra platser får på motsvarande sätt företas för att få tag på en person som avses i 2 § 1 mom. Åklagaren, undersökningsledaren eller en utredare beslutar om rannsakan på andra platser. I fråga om rannsakan på andra platser tillämpas inte bestämmelserna om husrannsakan i 3—7 §.

10 §

Förutsättningar för kroppsvisitation

På den som är skäligen misstänkt för

- 1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst sex månader,
 - 2) lindrig misshandel,
 - 3) snatteri, lindrig förskingring, lindrigt olovligt brukande, lindrig bruksstöld av motordrivet fortskaffningsmedel, innehav av inbrottsredskap,
 - 4) lindrig skadegörelse eller
 - 5) lindrigt bedrägeri,
- får företas kroppsvisitation för att söka efter föremål eller egendom som skall tas i beslag el-

ler som skall ställas under tillfälligt skingringsförbud eller beläggas med tillfällig kvarstad, eller annars för att utröna omständigheter som kan ha betydelse för utredning av brottet.

På den som inte är skäligen misstänkt för brott får kroppsvisitation företas endast om det på synnerligen giltiga skäl kan antas att föremål eller egendom som skall tas i beslag eller som skall ställas under tillfälligt skingringsförbud eller beläggas med tillfällig kvarstad kan påträffas eller annan utredning om brottet kan fås genom kroppsvisitationen.

11 §

Förutsättningar för kroppsbesiktning

Kroppsbesiktning får i det syfte som nämns i 10 § 1 mom. företas på den som på sannolika skäl misstänks för ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är mer än sex månaders fängelse, eller för rattfylleri eller straffbart bruk av narkotika. Om det inte finns sannolika skäl för en misstanke, får kroppsbesiktning företas på en misstänkt endast om det på synnerligen giltiga skäl kan antas att föremål eller egendom som skall tas i beslag eller som skall ställas under tillfälligt skingringsförbud eller beläggas med tillfällig kvarstad kan påträffas eller annan utredning om brottet kan fås genom kroppsbesiktningen.

Om det har begåtts ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år, får kroppsbesiktning som är nödvändig för att bestämma DNA-profilen eller för att utföra någon annan motsvarande undersökning företas på sådana personer som inte misstänks för brottet i fråga, om undersökningen är av synnerligen stor betydelse för utredning av brottet på grund av att det skulle vara omöjligt eller väsentligt svårare att utreda brottet med hjälp av metoder som inte i lika hög grad inkräktar på den persons rättigheter som undersökningen gäller. DNA-profilerna och de andra motsvarande undersökningsresultaten skall utplånas och de förvarade proven förstöras när målet har avgjorts genom ett lagakraftvunnet avgörande eller lämnats därhän.

12 §

Förrättande av kroppsvisitation och kroppsbesiktning

En undersökning som görs i samband med kroppsbesiktning får inte orsaka den som besiktningen gäller nämnvärd olägenhet.

5 a kap.

Teleavlyssning, teleövervakning och teknisk observation

1 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *teleavlyssning* att ett meddelande som förmedlas till eller från en viss teleanslutning, e-postadress eller någon annan sådan teleadress eller till eller från teleterminalutrustning genom ett sådant allmänt kommunikationsnät eller ett sådant därtill anslutet kommunikationsnät som avses i kommunikationsmarknadslagen (393/2003) i hemlighet avlyssnas eller upptas för utredning av innehållet i meddelandet,

2) *teleövervakning* att hemliga identifieringsuppgifter inhämtas om ett teledelalande som har sänts från en teleanslutning, teleadress eller teleterminalutrustning som är kopplad till ett kommunikationsnät som avses i 1 punkten eller som har mottagits till en sådan teleanslutning, teleadress eller teleterminalutrustning, samt att uppgifter om en mobilteleapparats läge inhämtas och att en sådan teleanslutning eller teleterminalutrustning tillfälligt stängs,

3) *teknisk observation* att

a) ett sådant samtal eller meddelande som inte är avsett för utomstående och i vilket samtal avlyssnaren inte deltar, i hemlighet avlyssnas eller upptas med hjälp av en teknisk anordning (*teknisk avlyssning*),

b) en viss person eller plats där en misstänkt kan antas befinna sig, fortlöpande eller upprepade gånger fotograferas eller observeras i hemlig-

het med kikare, kamera, videokamera eller någon annan sådan anordning eller metod (*optisk övervakning*), och att

c) ett kommunikationsmedel eller en vara spåras med hjälp av en radiosändare som har fästs vid kommunikationsmedlet eller varan eller med hjälp av någon annan sådan anordning eller metod (*teknisk spårning*).

2 §

Förutsättningar för teleavlyssning

När någon är skäligen misstänkt för

1) folkmord, förberedelse till folkmord, brott mot förbudet mot kemiska vapen, brott mot förbudet mot biologiska vapen,

2) äventyrande av Finlands suveränitet, krigsanstiften, landsförräderi, grovt landsförräderi, spioneri, grovt spioneri, röjande av statshemlighet, olovlig underrättelseverksamhet,

3) högförräderi, grovt högförräderi, förberedelse till högförräderi,

4) grovt sexuellt utnyttjande av barn,

5) dråp, mord, dråp under förmildrande omständigheter,

6) grovt frihetsberövande, människorov, tagande av gisslan,

7) grovt rån, grov utpressning,

8) grovt häleri, yrkesmässigt häleri, grov penningtvätt,

9) sabotage, trafiksabotage, grovt sabotage, grovt äventyrande av andras hälsa, kärnladdningsbrott, kapning,

10) brott enligt 34 a kap. 1 § 1 mom. 2—7 punkten eller 2 mom. strafflagen som begås i terroristiskt syfte, förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, ledande av terroristgrupp, främjande av en terroristgrupps verksamhet, finansiering av terrorism,

11) grov skadegörelse,

12) grovt ocker,

13) grov penningförfalskning,

14) grov miljöförstöring,

15) grovt narkotikabrott, eller för

16) ett straffbart försök till ovan nämnda brott,

kan den myndighet som sköter förundersökningen av brottet beviljas tillstånd att avlyssna och uppta teledelanden som den misstänkte sänder från en teleanslutning, teleadress eller teleterminalutrustning som personen innehar eller annars kan antas använda eller som förmedlas till en sådan teleanslutning, teleadress eller teleterminalutrustning och är avsedda för den misstänkte, om de uppgifter som fås kan antas vara av synnerlig vikt för utredning av brottet.

Tillstånd till teleavlyssning enligt 1 mom. kan under de förutsättningar som anges där också beviljas när någon i samband med drivande av rörelse eller utövning av yrke är skäligen misstänkt för

1) grovt givande av muta,

2) grov förskingring,

3) grovt skattebedrägeri, grovt subventionsbedrägeri,

4) grov förfalskning,

5) grovt bedrägeri,

6) grov oredlighet som gäldenär, grovt gäldenärsbedrägeri,

7) grovt tagande av muta, grovt missbruk av tjänsteställning,

8) grovt regleringsbrott,

9) grovt missbruk av insiderinformation, grov kursmanipulation, eller för

10) ett straffbart försök till ovan nämnda brott,

och genom brottet eftersträvas synnerligen stor vinning och brottet begås särskilt planmässigt.

3 §

Förutsättningar för teleövervakning

När någon är skäligen misstänkt för

1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år,

2) ett brott som riktat sig mot ett automatiskt databehandlingssystem och som har begåtts med hjälp av en teleterminalutrustning, koppleri, övergrepp i rättssak, olaga hot eller narkotikabrott,

3) ett straffbart försök till ovan nämnda brott, eller för

4) förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte,

kan den myndighet som sköter förundersökningen av brottet beviljas tillstånd att utföra teleövervakning av en teleanslutning, teleadress eller teleterminalutrustning som den misstänkte innehar eller annars kan antas använda eller att inhämta uppgifter om en sådan mobilteleapparats läge som den misstänkte innehar eller annars kan antas använda, eller tillfälligt stänga en sådan teleanslutning eller teleterminalutrustning, om de uppgifter som fås genom teleövervakningen eller den tillfälliga stängningen av teleanslutningen eller teleterminalutrustningen kan antas vara av synnerlig vikt för utredning av brottet.

Den myndighet som sköter förundersökningen av brottet kan med en målsägandes samtycke beviljas tillstånd att utföra teleövervakning av en teleanslutning eller teleadress som målsäganden innehar eller annars använder, till den del detta behövs för utredning av ett brott som avses i 1 mom. Om förundersökningen gäller ett brott som har medfört någons död, kräver tillståndet inte samtycke av den dödades rättsinnehavare.

3 a §

Inhämtande av uppgifter om mobilteleapparaters läge

Den myndighet som sköter förundersökningen av ett brott som avses i 3 § 1 mom. 1—4 punkten kan beviljas tillstånd att få uppgifter om de mobilteleapparater om vilka uppgifter vid den förmodade brottstidpunkten har registrerats i telesystemet via en basstation som finns i närheten av den förmodade brottsplatsen eller någon annan plats som är av betydelse för utredning av brottet, om erhållandet av uppgifterna kan antas vara av synnerlig vikt för utredning av brottet.

4 §

Förutsättningar för teknisk avlyssning

När någon är skäligen misstänkt för

1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år,

2) narkotikabrott,

3) ett straffbart försök till ovan nämnda brott, eller för

4) förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte,

får den myndighet som sköter förundersökningen av brottet utföra teknisk avlyssning av den misstänkte, om de uppgifter som fås genom avlyssningen kan antas vara av synnerlig vikt för utredning av brottet.

Teknisk avlyssning får med stöd av 1 mom. riktas mot den misstänkte endast när denne inte befinner sig i ett utrymme som är avsett för stadigvarande boende. Teknisk avlyssning får dessutom riktas mot en misstänkt som avtjänar straff i en straffanstalt eller som är internerad i tvångsinrättning eller som är rannsakningsfånge, när fången befinner sig i sin cell eller i anstaltens övriga utrymmen som står till fångarnas förfogande.

När någon är skäligen misstänkt för

1) folkmord, förberedelse till folkmord, brott mot förbudet mot kemiska vapen, brott mot förbudet mot biologiska vapen,

2) äventyrande av Finlands suveränitet, krigsanstiftan, landsförräderi, grovt landsförräderi, spioneri, grovt spioneri,

3) högförräderi, grovt högförräderi,

4) grovt sexuellt utnyttjande av barn,

5) dråp, mord, dråp under förmildrande omständigheter,

6) människorov,

7) grovt rån,

8) grovt sabotage, grovt äventyrande av andras hälsa, kärnladdningsbrott, kapning,

9) brott enligt 34 a kap. 1 § 1 mom. 2—7 punkten eller 2 mom. strafflagen som begås i terroristiskt syfte, förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, ledande av terroristgrupp, främjande av en terroristgrupps verksamhet, finansiering av terrorism,

- 10) grovt narkotikabrott, eller för
- 11) ett straffbart försök till ovan nämnda brott,

kan den myndighet som sköter förundersökningen av brottet beviljas tillstånd att rikta teknisk avlyssning också mot ett utrymme som är avsett för stadigvarande boende och där den misstänkte sannolikt befinner sig, om det skulle vara väsentligt svårare eller omöjligt att utreda brottet med hjälp av tvångsmedel som inte i lika hög grad inkräktar på den misstänktes eller andras rättigheter.

Den tjänsteman som gör förundersökningen har rätt att placera avlyssningsanordningar i de utrymmen som avlyssnas, om avlyssningen förutsätter detta. Tjänstemannen har då rätt att i hemlighet gå in i ovan nämnda utrymmen för att installera och avlägsna anordningen.

4 a §

Förutsättningar för optisk övervakning

När någon är skäligen misstänkt för ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i mer än sex månader, får optisk övervakning riktas mot den misstänkte eller mot en viss plats där den misstänkte kan antas befinna sig, om de uppgifter som fås genom övervakningen kan antas vara av synnerlig vikt för utredning av brottet.

Om optisk övervakning riktas mot någon som är i fängenvårdsväsendets förvar och som avtjänar straff i en straffanstalt eller som är internerad i tvångsinrättning eller är rannsakningsfånge, förutsätts det dock att misstanken gäller ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år eller ett narkotikabrott eller ett straffbart försök till dessa brott eller förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte och att de uppgifter som fås genom den optiska övervakningen kan antas vara av synnerlig vikt för utredning av brottet.

Optisk övervakning får riktas mot den misstänkte endast när denne inte befinner sig i ett utrymme som är avsett för stadigvarande boende. Optisk övervakning får dessutom riktas mot en misstänkt som avtjänar straff i en straffanstalt el-

ler som är internerad i tvångsinrättning eller som är rannsakningsfånge, när fången befinner sig i sin cell eller i anstaltens övriga utrymmen som står till fångarnas förfogande.

Den tjänsteman som gör förundersökningen har rätt att placera en övervakningsanordning i de utrymmen som övervakas, om övervakningen förutsätter detta. Tjänstemannen har då rätt att i hemlighet gå in i ovan nämnda utrymmen för att installera och avlägsna anordningen.

4 b §

Förutsättningar för teknisk spårning

När någon är skäligen misstänkt för ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i mer än sex månader, får teknisk spårning för utredning av brottet riktas mot fordon som den misstänkte använder eller det varuparti som utgör föremål för brottet.

Den tjänsteman som gör förundersökningen har rätt att placera en spårordning inne i det fordon som spårningen gäller, om spårningen förutsätter detta. Tjänstemannen har då rätt att i hemlighet gå in i fordonet för att installera och avlägsna anordningen.

5 §

Beslut om åtgärd

På skriftligt yrkande av en anhållningsberättigad tjänsteman fattar den domstol som avses i 1 kap. 9 § beslut om beviljande av tillstånd till

- 1) teleavlyssning,
- 2) teleövervakning,
- 3) inhämtande av uppgifter om mobilteleapparaters läge enligt 3 a §,
- 4) teknisk avlyssning och optisk övervakning av en person i fängenvårdsväsendets förvar, när straffanstaltens direktör givits tillfälle att bli hörd,
- 5) teknisk avlyssning som avses i 4 § 3 mom., samt
- 6) teknisk avlyssning och optisk övervakning, om avsikten är att placera en avlyssnings- eller övervakningsanordning i ett fordon som an-

vänds av den misstänkte eller i det utrymme där den misstänkte befinner sig.

Om en åtgärd som avses i 1 mom. 2 punkten inte tål uppskov, får en anhållningsberättigad tjänsteman besluta om åtgärden till dess att domstolen har avgjort yrkandet om beviljande av tillstånd. Yrkandet kan också framställas per telefon, varvid dess innehåll skall bekräftas skriftligen i efterhand. Yrkandet skall framställas så snart som möjligt, dock senast 24 timmar efter att åtgärden har inletts.

På framställning av undersökningsledaren beslutar den polisman som är chef eller biträdande chef för den polisenhet som ansvarar för förundersökningen om annan teknisk avlyssning än sådan som avses i 1 mom. Vid förundersökning som görs av tullverket fattas beslutet av chefen för tullstyrelsens bevaknings- och revisionsenhet eller undersökningsbyrå eller av chefen för tulldistriktet i fråga. Om en allmän åklagare är undersökningsledare fattas beslutet av åklagaren i fråga.

Om en sak som avses i 3 mom. inte tål uppskov, får undersökningsledaren besluta om saken till dess att en tjänsteman som avses i 3 mom. har avgjort framställningen om avlyssning. Framställningen skall göras så snart som möjligt, dock senast 24 timmar efter att avlyssningen har inletts.

Undersökningsledaren beslutar om annan optisk övervakning än sådan som avses i 1 mom. och om teknisk spårning.

6 §

Handläggning av tillståndsärenden i domstol

Vid handläggning och avgörande av tillståndsärenden som avses i 5 § 1 mom. iakttas i tillämpliga delar vad som i 1 kap. bestäms om handläggning av häktningsärenden.

Ett yrkande som har framställts av en anhållningsberättigad tjänsteman skall utan dröjsmål tas upp till behandling i domstol i närvaro av tjänstemannen eller en av denne förordnad tjänsteman. Ärendet avgörs utan att den misstänkte eller innehavaren av teleanslutningen, teleadres-

sen eller teleterminalutrustningen eller av det utrymme som skall avlyssnas eller övervakas hörs. När ett ärende som avses i 3 § 2 mom. behandlas, skall dock innehavaren av teleanslutningen eller teleadressen ges tillfälle att bli hörd, om inte skäl som har samband med utredningen talar emot det.

6 a §

Offentligt ombud

När domstolen tar upp ett ärende som gäller tillstånd till sådan teknisk avlyssning som avses i 4 § 3 mom., skall den förordna ett offentligt ombud för att ta till vara intressena för den misstänkte som avlyssnas och andra som kan bli avlyssnade.

Det offentliga ombudet skall med omsorg och enligt god advokatsed ta till vara intressena för den misstänkte som avlyssnas och andra som kan bli avlyssnade.

Den som fullgör eller har fullgjort ett uppdrag som offentligt ombud får inte obehörigen röja en omständighet som han eller hon har fått kännedom om under uppdraget.

6 b §

Behörighetsvillkor för offentligt ombud

Till offentligt ombud skall förordnas en advokat eller ett offentligt rättsbiträde, som ger sitt samtycke därtill. Den som förordnas till offentligt ombud skall höras om förordnandet till uppdraget.

Beträffande behörighetsvillkoren för offentliga ombud i enskilda fall iakttas i tillämpliga delar vad som i 45 § 2 mom. förundersökningslagen bestäms om behörighetsvillkoren för biträden i enskilda fall.

Ett förordnande till offentligt ombud kan återkallas av giltiga skäl.

Ett offentligt ombud får inte utan domstolens tillstånd sätta någon annan i sitt ställe.

6 c §

Arvode och ersättning till ett offentligt ombud

Till ett offentligt ombud betalas arvode och ersättning av statens medel med iakttagande i tillämpliga delar av vad som i 17 och 18 § rätts-hjälpslagen (257/2002) bestäms om arvoden och ersättningar till biträden.

Ett beslut genom vilket det bestäms om arvode eller ersättning till ett offentligt ombud får överklagas. Vid sökande av ändring skall iaktas vad som bestäms om överklagande av beslut av domstolen i fråga.

7 §

Villkor för tillstånd och beslut

Tillstånd till teleavlyssning och teleövervakning kan beviljas för högst en månad åt gången. Den teleanslutning, teleadress eller teleterminalutrustning och de personer som åtgärden gäller skall anges i tillståndet. Tillstånd till teleövervakning kan beviljas också för en viss tid före tillståndsbeslutet. Denna tid kan vara längre än en månad. En domstol kan förena tillståndet med andra begränsningar och villkor. I ett tillstånd som gäller inhämtande av uppgifter om mobilteleapparaters läge skall anges den tidsperiod och den basstation som tillståndet gäller.

Ett tillstånd eller beslut som gäller teknisk avlyssning kan ges för högst en månad åt gången. I ett tillstånd eller beslut som gäller teknisk observation skall nämnas de personer och platser samt de fordon och varupartier som tvångsmedlet får riktas mot. Tillståndet eller beslutet kan också förenas med andra begränsningar och villkor.

9 §

Teleföretags skyldighet att biträda

Ett teleföretag skall göra de kopplingar i ett telenät som behövs för teleavlyssningen och teleövervakningen samt tillhandahålla undersökningsledaren de uppgifter och redskap samt den personal som behövs för teleavlyssningen. Tele-

företaget skall dessutom ge undersökningsledaren sådana uppgifter som företaget har i sin besittning och som behövs för teknisk spårning.

Den som sköter förundersökningen samt den som utför åtgärden och den biträdande personalen har rätt att få tillträde också till andra än teleföretagets utrymmen, dock inte till bostäder, när de gör kopplingar som behövs för teleavlyssningen.

11 §

Avslutande av åtgärd och underrättande om användning av tvångsmedel

När ärendet har överlämnats till åklagaren för prövning eller det annars har beslutats att förundersökningen skall avslutas, skall den misstänkte underrättas om att sådana tvångsmedel som avses i detta kapitel har riktats mot honom eller henne. Om beslut att avsluta undersökningen inte har fattats i ärendet eller ärendet inte har överlämnats till åklagaren för prövning när ett år har förflutit sedan användningen av tvångsmedel upphörde, skall den misstänkte senast då underrättas om användningen av tvångsmedel. Domstolen kan på framställning av undersökningsledaren av viktiga skäl som har samband med utredningen besluta att den misstänkte skall underrättas senare eller inte alls.

13 §

Förvaring av överskottsinformation

Överskottsinformation som har erhållits genom teleavlyssning eller teknisk avlyssning och som inte har samband med ett brott eller som gäller något annat brott än det för vars utredning tillståndet till eller beslutet om teleavlyssning eller teknisk avlyssning har givits skall förstöras efter det att målet har avgjorts genom en laga-kraftvunnen dom eller lämnats därhän. Informationen får dock förvaras och lagras i förundersökningsmyndigheternas register som avses i lagen om polisens personregister (509/1995), om den gäller ett sådant brott för vars utredning te-

leavlyssning eller teknisk avlyssning får användas, eller den behövs för att förhindra ett brott som avses i 15 kap. 10 § strafflagen. Information som inte skall utplånas skall förvaras i ytterligare fem år efter det att målet har avgjorts genom en lagakraftvunnen dom eller lämnats därhän.

De uppgifter om mobilteleapparaters läge som avses i 3 a § skall utplånas när målet har avgjorts genom en lagakraftvunnen dom eller lämnats därhän.

14 §

Ersättning

Ett teleföretag har rätt att få ersättning av statens medel för de direkta kostnader som orsakats av att företaget enligt detta kapitel har biträtt myndigheterna och lämnat uppgifter. Om betalning av ersättning beslutar chefen för polisinsättningen eller chefen för polisens riksomfattande enhet eller någon person som denne har förordnat eller chefen för tullstyrelsens bevaknings- och revisionsenhet, beroende på vem som har skött förundersökningen.

Ändring i beslutet söks genom besvär hos förvaltningsdomstolen så som bestäms i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

6 kap.

Andra tvångsmedel

5 §

Bestämning och registrering av DNA-profiler

På den som är misstänkt för brott får företas kroppsbesiktning som är nödvändig för bestämning av DNA-profilen, om det för brottet föreskrivna strängaste straffet är minst sex månaders fängelse. För utförande av uppgifter som föreskrivs i 1 § 1 mom. polislagen (493/1995) får DNA-profiler registreras i polisens personregister. I polisens personregister får inte registreras DNA-profiler som innehåller uppgifter om den registrerades andra personliga egenskaper än kön. Om utplåning av DNA-profiler ur registret föreskrivs i lagen om polisens personregister.

Denna lag träder i kraft den

20 .

Lag

om ändring av 1 kap. lagen om rättegång i brottmål

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 11 juli 1997 om rättegång i brottmål (689/1997) 1 kap. 8 a § och 14 § 1 mom., sådana de lyder, 8 a § i lag 894/2001 och 14 § 1 mom. i lag 1250/1999, samt
fogas till 1 kap. en ny 8 b § som följer:

1 kap.

Om åtalsrätt

8 a §

Innan beslut om väckande av åtal fattas, kan åklagaren kalla en part och dennes biträde eller ombud till en muntlig överläggning, om detta gagnar beslutet om väckande av åtal eller behandlingen av saken vid domstol.

Om den som misstänks för brott är yngre än 18 år, skall åklagaren i brådskande ordning avgöra om åtal skall väckas för brottet. Även åtalet skall väckas utan dröjsmål.

8 b §

Om inte ett allmänt intresse kräver något annat, får åklagaren avstå från att yrka på förverkande, om

1) vinningens belopp eller föremålets eller egendomens värde är obetydligt,

2) en utredning av grunderna för yrkandet eller behandlingen av det vid domstol skulle medföra kostnader som är uppenbart oskäligen med hänsyn till sakens natur, eller

3) det beslutas om åtalseftergift för brottet med stöd av 7 eller 8 § eller något annat motsvarande lagrum.

14 §

En målsägande får själv väcka åtal för ett brott endast om allmänna åklagaren har beslutat att inte väcka åtal för brottet eller förundersökningsmyndigheten eller åklagaren har beslutat att förundersökning inte skall göras eller att den avbryts eller avslutas. Bestämmelser om målsägandes rätt att väcka åtal för ett brott som begåtts vid skötsel av ett offentligt uppdrag finns i 118 § 3 mom. grundlagen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lag**om ändring av 4 § lagen om fullgörande av polisuppgifter inom försvarsmakten**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 3 november 1995 om fullgörande av polisuppgifter inom försvarsmakten (1251/1995) 4 § 2 mom. som följer:

4 §

Befogenheter

När befogenheterna utövas skall i tillämpliga delar förfaras så som bestäms i förundersökningslagen, tvångsmedelslagen och polislagen. Beslut om teknisk avlyssning enligt 5 a kap. 5 § 3 mom. tvångsmedelslagen fattas på framställning av undersökningsledaren av den tjänste-

man som är chef för huvudstabens undersökningsavdelning eller, om denna tjänsteman är undersökningsledare, av huvudstabens operationschef. Om saken inte tål uppskov, har undersökningsledaren behörighet enligt 5 a kap. 5 § 4 mom. tvångsmedelslagen att besluta om inledandet av en åtgärd.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lag

om ändring av lagen om polisens personregister

I enlighet med riksdagens beslut

fogas till lagen den 7 april 1995 om polisens personregister (509/1995) en ny 24 g § som följer:

24 g §

Utplåning av DNA-profiler ur polisens personregister

DNA-profiler som registrerats i polisens personregister med stöd av 6 kap. 5 § tvångsmedelslagen skall utplånas ur registret då ett år har förflutit sedan den registeransvarige fick kännedom om ett beslut av åklagaren om att det i saken inte varit fråga om ett brott eller det inte fun-

nits bevis för brott eller om att åtalet mot den registrerade genom en lagakraftvunnen dom har förkastats eller straffet undanröjts. Om en profil inte har utplånats tidigare skall den utplånas senast då 10 år har förflutit från den registrerades död. De förvarade proven skall förstöras samtidigt som motsvarande DNA-profiler utplånas.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lag

om ändring av 10 kap. 9 § strafflagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i strafflagen av den 19 december 1889 (39/1889) 10 kap. 9 § 2 mom., sådant det lyder i lag 875/2001, som följer:

10 kap.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Om förverkandepåföljder

9 §

Yrkande på förverkandepåföljd

I 1 kap. 8 b § lagen om rättegång i brottmål föreskrivs om de grunder på vilka åklagaren kan avstå från att yrka på förverkande.

Helsingfors den 17 februari 2003
